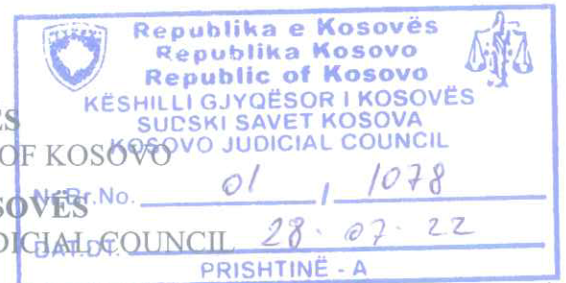

REPUBLIKA E KOSOVËS
REPUBLIKA KOSOVA – REPUBLIC OF KOSOVO
KËSHILLI GJYQËSOR I KOSOVËS
SUDSKI SAVET KOSOVA - KOSOVO JUDICIAL COUNCIL

KOMITETI KËSHILLDHËNËS PËR ETIKË GJYQËSORE

KKEGJ. Nr. 04/2022

Komiteti këshillëdhënës për etikë gjyqësore (KKEGJ), në bazë të nenit 10.1, të Rregullores nr. 01/2022, për themelimin e Komitetit Këshillëdhënës për Etikë Gjyqësore, duke vendosur lidhur me kërkesën e Kryetares së Gjykatës Themelore në Prishtinë të datës 18.07.2022, jepë këtë:

OPINION KËSHILLDHËNËS

Lidhur me trajtimin me prioritet të rasteve të përfshira në Kërkesën e Kryetares së Gjykatës Themelore në Prishtinë

I. Baza ligjore e punës të Komitetit

Komiteti Këshillëdhënës për Etikë Gjyqësore (KKEGJ), është themeluar nga KGJK-ja me Vendimin KGJK.nr.10/2022 të datës 21 janar 2022, duke u bazuar në Rregulloren nr.01/2022 e aprovuar nga KGJK-ja po ashtu me datë 21 janar 2022.

Mandati dhe fushëveprimi i KKEGJ është përcaktuar me Rregulloren në fjalë.

Sipas nenit 1.2 të Rregullores, “ 2. Ky Komitet do ti ndihmoj gjyqtarët me informacione dhe këshilla rreth pyetjeve apo çështjeve etike të identifikuara për interpretim në lidhje me Kodin e Etikës Profesionale për Gjyqtar dhe Ligjit të Procedurës Disiplinore të Gjyqtarëve dhe Prokurorëve”.

Sipas nenit 1.3 të kësaj rregullore "3. Komiteti do të shërbej si platformë ku gjyqtarët mund të këshillohen si ti trajtojnë situatat apo sjelljet e ardhshme të cilat mund të konsiderohen në kundërshtim me Kodin e Etikës Profesionale për Gjyqtarët".

Rregullorja në fjalë në nenin 6.1 ka përcaktuar" 1. Kryetarët dhe gjyqtarët e të gjitha niveleve të gjykatave, mund ti drejtohen Komitetit me kërkesa për dhënie të opinioneve, lidhur me situatat apo sjelljet e ardhshme të cilat mund të konsiderohen në kundërshtim me Kodin e Etikës Profesionale për Gjyqtarë".

II. Faktet e cekura në Kërkesën e Kryetares së Gjykatës Themelore në Prishtinë

Kryetarja e Gjykatës Themelore në Prishtinë, me datë 18 korrik 2022 e parashtron një Kërkesë për KKEGJ, dhe kërkon nga ky Komitet që të lëshohet një Opinion këshillëdhënës, për mundësinë e trajtimit me prioritet ligjor të dy lëndëve në pritje me bazë juridike "Kompensim dëmi", dhe atë të lëndës C.nr.1070/19(2019:1944) në pritje për trajtim në Gjykatën Themelore në Prishtinë, dhe lëndës C.nr.623/20(2020:057194) në pritje për trajtim në Gjykatën Themelore në Prishtinë, Dega në Gllogoc.

Të dy këto lëndë në bazë të Rekomandimeve të Avokatit të popullit është kërkuar të trajtohen me prioritet, pasi siç thuhet në Rekomandimet e Avokatit të popullit, bëhet fjalë për lëndët në të cilat si palë janë përfshirë fëmijë me aftësi të kufizuara dhe janë lëndë me ndjeshmëri të lartë.

Tutje në kërkesë Kryetarja e Gjykatës Themelore në Prishtinë ka sqaruar se lëndët me bazë ligjore "Kompensim dëmi" sipas Strategjisë së KGJK-së për zgjidhjen e lëndëve të vjetra, nuk konsiderohen lëndë me prioritet, andaj meqenëse ka lëndë më të vjetra në pritje se këto dy lëndë që ende nuk janë trajtuar, Kryetarja në kërkesën e saj shfaqë interes të marrë opinion këshillëdhënës nga KKEGJ, nëse këto lëndë të përfshira në Rekomandimet e Avokatit të Popullit, mund të trajtohen me prioritet më të lartë, para lëndëve tjera më të vjetra me të njëjtën bazë ligjore.

III. Legjislacioni i zbatueshëm ndërkombëtar

Në bazë të nenit 6 të KEDNJ, "Çdo person ka të drejtë që çështja e tij të dëgjohet drejtësisht, publikisht dhe brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme(...) ". Sipas nenit 13 të KEDNJ, është përcaktuar që "Çdo njeri të cilit i janë shkelur të drejtat dhe liritë e garantuara me këtë Konventë, ka të drejtë për mjetet ligjore efektive për rivendosjen e së drejtës nga një autoritet kombëtar (...) ". Ndërsa me nenin 50 [Të drejtat e Fëmijës], përcaktohet se "Të gjitha veprimet që kanë të bëjnë me fëmijët, të ndërmarra qoftë nga institucionet e pushtetit publik, qoftë nga institucionet private do të jenë në interesin më të mirë të fëmijëve".

Në bazë të nenit 3 të Konventës së të Drejtave të Fëmijëve(1989), "Në të gjitha vendimet që kanë të bëjnë me fëmijën, të marra qoftë nga institucione publike ose private të përkrahjes shoqërore,

nga gjykatat, autoritetet administrative apo organet legjislativë, interesi më i lartë i fëmijës duhet të jetë konsiderata mbizotëruese”. Ndërkaq kjo Konventë në nenin 20 ka përcaktuar që “ 1.Një fëmijë, të cilit i mohohet në mënyrë të përkohshme ose të përhershme mjedisi i tij familjar, ose kur nuk është në interesin e tij më të lartë të qëndroj në këtë mjedis, ka të drejtë për një mbrojtje dhe një ndihmë të posaçme nga shteti”.

Në bazë të nenit 13 të Konventës Për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara , përcaktohet që “Shtetet palë do të sigurojnë akçes efektiv në organet e drejtësisë për personat me aftësi të kufizuara njësoj si pjesa tjetër e popullsisë, duke përfshirë akomodime të përshtatshme procedural dhe sipas përkatësisë së moshës me qëllim të lehtësimit të tyre si pjesëmarrës direkt dhe indirekt [...]”.

IV. Legjislacioni i zbatueshëm vendor

Kushtetuta e Republikës së Kosovës në nenin 54 [Mbrojtja gjyqësore e të Drejtave], ka përcaktuar se” Çdo kush gëzon të drejtën e mbrojtjes gjyqësore në rast të shkeljes ose mohimit të ndonjë të drejte të garantuar me këtë Kushtetutë ose me ligj, si dhe të drejtën në mjete efektive ligjore, nëse konstatohet se një e drejtë e tillë është shkelur” , ndërsa në nenin 132 paragrafi 3 [Roli dhe Kompetencat e Avokatit t; Popullit], Kushtetuta e Republikës së Kosovës, ka përcaktuar se “Çdo organ, institucion ose autoritet tjetër që ushtron pushtet legjitim në Republikën e Kosovës, është i detyruar tu përgjigjet kërkesave të Avokatit të Popullit dhe ti paraqesin atij të gjitha dokumentet dhe informacionet e kërkuara në pajtim me ligj“.

Ligji për gjykatat në nenin 7.5 ka paraparë që “Të gjitha gjykatat duhet të funksionojnë në mënyrë të shpejtë dhe efikase për të siguruar zgjidhjen e shpejtë të lëndëve “.

Ligji për Mbrojtjen e Fëmijës në nenin 5, paragrafi 4 ka përcaktuar se “Për të siguruar interesin më të mirë të fëmijës duhet të respektohen parimet si në vijim: 4.3 Vendimet administrative dhe gjyqësore që prekin fëmijën duhet të merren dhe zbatohen me shpejtësi dhe pa vonesa të pa arsyeshme”. Ky ligj në nenin 46 ka paraparë që të “[...] eliminohen të gjitha barrierat infrastrukturore, sociale, mjedisore, **institucionale dhe ligjore** në fushat e arsimit, punësimit dhe arsimit profesional, kujdesit shëndetësor, rehabilitimit, aktiviteteve kulturore, argëtuese dhe sportive që fëmijët me aftësi të kufizuara të ushtrojnë të drejtat e parashikuara në këtë ligj”.

Neni 5, paragrafi 5.5 i Kodit të etikës profesionale për gjyqtar ka paraparë që “Gjyqtari ushtron funksionin e tij në mënyrë efikase dhe të ligjshme “.

V. Të gjeturat dhe rekomandimet

KKEGJ konstaton se në bazë të nenit 1.2 të Rregullores nr.01/2022 të datë 21 janar 2022, për themelimin e Komitetit Këshillëdhënës për Etikë Gjyqësore (KKEGJ), Komiteti ka mandat të japë

informacione dhe këshilla për çështjet etike, vetëm për gjyqtarët (përfshirë Kryetarët e gjykatave) të të gjitha niveleve të gjykatave. Në këtë rast kërkesa ka ardhur nga Kryetarja e Gjykatës Themelore në Prishtinë që është autoritet kompetent për të kërkuar nga KKEGJ opinionin këshillëdhënës për çështjen lëndore, andaj kjo kërkesë do të merret në shqyrtim.

Tutje KKEGJ vëren se çështja lëndore e kërkesës së Kryetares së Gjykatës Themelore në Prishtinë, është çështje ekskluzivisht ligjore, dhe po ashtu është edhe çështje që në ndonjë mënyrë lidhet edhe me “situatat apo sjelljet e ardhshme” etike, e që ka nevojë të sqarohet, nëse trajtimi me prioritet i çështjes lëndore mund të konsiderohet ose jo si sjellje që është në kundërshtim me Kodin e etikës për gjyqtar dhe prokurorë, e për të cilat situata të ardhshme është mandatuar KKEGJ, të japë Opinione këshillëdhënëse sipas nenit 1.4 të Rregullores në fjalë.

KKEGJ vëren se sipas kërkesës së Kryetares së Gjykatës Themelore në Prishtinë, bëhet fjalë për dy raste në lëndët e cekura në kërkesë, ku të përfshira janë palët me status ligjor të fëmijës dhe për më tepër fëmijë që janë me aftësi të kufizuara. Këto të gjetura faktike lidhur me gjendjen fizike dhe shëndetësore të fëmijëve janë të përfshira në Rekomandimet e Avokatit të Popullit, andaj ato të gjetura KKEGJ i konsideron si të mirëqena, dhe të pa kontestuara edhe nga vetë kërkesa e Kryetares.

Këto dy raste në tërësinë e rasteve në pritje me bazë të njëjtë ligjore “Kompensim dëmi”, janë raste me numër të papërfillshëm, që në esencë substancialisht nuk mund të kufizojnë trajtimin e barabartë kohor të gjitha palëve të përfshira në lëndët në pritje me bazë të njëjtë ligjor “Kompensim dëmi”.

Në praktikën e gjykatave mund të shfaqen raste të rralla si këto, në të cilat për shkak të ndjeshmërisë së lartë që kanë, në parim mund të trajtohen me prioritet më të lartë nga rastet tjera më të hershme në pritje që kanë të njëjtën bazë ligjore.

Për më tepër KKEGJ në Opinionin këshillëdhënës nr.1 të dhënë me vetiniciativë në muajin Prill 2022, ka vënë në pahë se “gjyqtarët në bazë të legjislacionit në fuqi gjatë trajtimit të lëndëve me të cilat ata janë të ngarkuar (përfshirë lëndët për të cilat ligji u jep përparësi në trajtim), ata duhet ti trajtojnë lëndët sipas radhës dhe kronologjisë kohore të regjistrimit të tyre në gjykatë, në mënyrë që kështu të sigurohet në mënyrë efektive respektimi i parimit të trajtimit të barabartë të palëve në procedurë edhe në aspektin kohor të dhënies së drejtësisë së kërkuar”.

Ky opinion këshillëdhënës i KKEGJ, nuk i përjashton rastet, kur vet ligji një lëndë konkrete i jep përparësi ligjore në trajtim.

Në dy rastet në fjalë siç ka vënë në pahë Rekomandimi i Avokatit të popullit A.nr.230/2021 i datës 30 maj 2022, çështja lëndore është edhe çështje ligjore.

Vetë Ligji për Mbrojtjen e fëmijës në nenin 5 paragrafi 4 ka përcaktuar se "4.3. Vendimet administrativ dhe gjyqësore që prekin fëmijën duhet të merren me shpejtësi dhe pa vonesa të arsyeshme". Ky përkufizim kaq shprehimor dhe i drejtpërdrejtë ligjor, nuk lë shumë hapësirë për të hamendësuar. Vetë ligji përcakton detyrimin e autoritetit publik, në këtë rast të gjykatës që të veprojë shpejtë dhe pa vonesa të paarsyeshëm, sigurisht me qëllim që autoriteti publik sa më parë që të jetë e mundur të merre vendimin që e pret pala e prekur, dhe të zgjidhë çështjen lëndore. Kjo për shkak se është në pyetje mbrojtja e interesit legjitim të fëmijës, e në këtë rast të fëmijës me aftësi të kufizuara, e që e bënë edhe më urgjente çështjen lëndore.

Siç ka vë në pahë me të drejtë Avokati i Popullit në Rekomandimin e tij A.nr.585/2021 të datës 30 maj 2022, edhe Konventa për të Drejtat e Fëmijëve, që është e aplikueshme në bazë të nenit 22 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës, në nenin 3 ka përcaktuar "të gjitha vendimet që kanë të bëjnë me të drejtat e fëmijës, të marra çoftë nga institucionet publike ose private të përkrahjes shoqërore, nga gjykatat, autoritetet administrative, apo organeve legjislative, interesi më i lartë i fëmijës duhet të jetë konsiderata mbizotëruese". Edhe ky përkufizim i këtij instrumenti juridiko ndërkombëtar shumë çartë shpreh kërkesën themelore, që çështja duhet të merret sa ma shpejtë që të jetë e mundur në trajtim, andaj është një obligim që rrjedhë nga një konventë ndërkombëtare, që nuk ka mundësi të anashkalohej, dhe të mos zbatohet nga cili do autoritet publik, përfshirë edhe gjykatat.

Dy rastet në fjalë siç u tha janë çështje ligjore, çështje që ndërlidhen me statusin ligjor të fëmijës, e në këtë rast edhe më rëndë të fëmijës me aftësi të kufizuara.

Fakti se rastet me bazë ligjore "Kompensim dëmi" sipas Strategjisë së KGJK-së për zgjidhjen e lëndëve të vjetra, nuk përcaktohen si lëndë me prioritet në trajtim, kjo assesi nuk duhet ta pengoi gjykatën ta marrë rastin me bazë të tillë ligjore, në trajtim më shpejtë se rastet tilla të ardhura më herët në gjykatë. Strategjia e KGJK-së për zgjidhjen e lëndëve të vjetra, nuk mund të jetë mbi ligjin që ofron mbrojtje efikase institucionale për fëmijën.

Gjykata si autoritet publik e ka detyrimin ligjor që dele nga ligji dhe Konventa ndërkombëtare, ta marrë rastin në trajtim ku janë të përfshirë si palë fëmijët, duke i dhënë pa hezitim prioritet në trajtim para lëndëve tjera të regjistruara më herët në gjykatë me bazë të njëjtë ligjore.

Nuk është shumë e rëndësishme se ky detyrim a vjen nga ndonjë ligj material apo procedural. Të gjitha obligimet ligjore që rrjedhin nga ligji material apo ai procedural duhet të zbatohen në tërësi, dhe këtu gjykatës nuk i është dhënë diskrecion të vendos nëse duhet zbatohen obligimet ligjore.

KKEGJ, mund të konstatojë se mbrojtja efikase në aspektin kohor e interesit ligjor të fëmijës e pasqyrohet gjithashtu fëmijës me aftësi të kufizuara, në lëndët me bazë të njëjtë ligjore, ka prioritet para çdo interesi ligjor të cilës do palë tjetër çoftë person fizik ose juridik. Interesi i fëmijës përfshirë

posaçërisht ata me aftësi të kufizuara për shkake të ndjeshmërisë, peshon më rëndë se çdo interes tjetër që duhet mbrojtur.

Andaj gjykata si autoritet publik, nuk ka bazë ligjore të hamendësohet dhe të mos trajtoj rastin e tillë, duke i dhënë prioritet të lartë para lëndëve më të vjetra me bazë të njëjtë ligjore.

Barazia e palëve në aspektin kohor të trajtimit të lëndëve në pritje është vlerë që duhet të mbrohet në çdo rast, por ky parim nuk duhet ta mbisundojë dhe të vihet mbi parimin tjetër ligjor të trajtimit të lëndëve ku vet ligji ka përcaktuar prioritetin ligjor të trajtimit, siç janë rastet e përfshira në Rekomandimet e Avokatit të Popullit, e të cekura në kërkesën e Kryetares së Gjykatës Themelore në Prishtinë.

IV. Konkluzionet

Komitetit Këshillëdhënës për Etikë Gjyqësore, duke shqyrtuar kërkesën e Kryetares së Gjykatës Themelore në Prishtinë, jep opinionin e tij këshillëdhënës, duke i këshilluar gjyqtarët e tri niveleve të Gjykatave të Republikës së Kosovës, se rastet e tilla ku në lëndët në pritje me bazë të njëjtë ligjore “Kompensim dëmi”, apo me ndonjë bazë tjetër ligjore të njëjtë, janë përfshirë palët me status ligjor të fëmijës (përfshirë rastet e fëmijëve me aftësi të kufizuara), duhet pa hezitim të merren me prioritet në trajtim, edhe nëse në pritje ka lëndë më të vjetra, pasi që vet ligji në këto raste ka përcaktuar prioritetin ligjor të trajtimit të këtyre lëndëve.

Prandaj gjyqtarët janë të obliguar ti zbatojnë këto detyrime ligjore, pavarësisht faktit se rastet me bazë ligjore “Kompensim dëmi “në bazë të Strategjisë të KGJK-së, nuk konsiderohen lëndë me prioritet.

KKEGJ konsideron se gjyqtarët kanë obligime kushtetuese ti marrin në konsideratë dhe ti zbatojnë edhe Rekomandimet e Avokatit të popullit, posaçërisht për rastet si ato të Kërkesës së Kryetares së Gjykatës Themelore në Prishtinë, pasi që zbatimi i këtyre rekomandimeve, nuk e cenon në asnjë mënyrë pavarësinë e punës së gjyqtarit. Zbatimi i rekomandimeve të tilla shkon në funksion të zbatimit të obligimeve ligjore që i ka gjyqtari gjatë trajtimit të rastit, dhe kjo nuk mund të konsiderohet ndërhyrje në punën e pavarur të gjykatës dhe të gjyqtarit që ai e ka në bazë të Kushtetutës, ligjit dhe Kodit të Etikës për gjyqtar.

**Kryetari i Komitetit,
Muhamet Rexha**

